

SPOROČILO KOMISIJE**Tretja sprememba začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19**

(2020/C 218/03)

1. UVOD

1. Komisija je 19. marca 2020 sprejela sporočilo „Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19“ ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: začasni okvir). 3. aprila 2020 je sprejela prvo spremembo okvira, s katero je vključila pomoč za pospešitev raziskav, testiranj in proizvodnje izdelkov v zvezi s COVID-19, za zaščito delovnih mest in nadaljnje spodbujanje gospodarstva med trenutno krizo ⁽²⁾. 8. maja 2020 je sprejela drugo spremembo, da bi olajšala nadaljnji dostop do kapitala in likvidnosti za podjetja, ki jih je prizadela kriza ⁽³⁾.
2. Ciljno usmerjena in sorazmerna uporaba nadzora EU nad državno pomočjo zagotavlja, da nacionalni ukrepi učinkovito podpirajo prizadeta podjetja med izbruhom COVID-19, obenem pa omejujejo neupravičeno izkrivljanje na notranjem trgu, ohranjajo njegovo celovitost in zagotavljajo enake konkurenčne pogoje. To bo prispevalo k ohranitvi neprekinjene gospodarske dejavnosti med izbruhom COVID-19 in gospodarstvu zagotovilo močno platformo za okrevanje po krizi, pri čemer se bo upošteval pomen doseganja dvojne zelene in digitalne preobrazbe v skladu s pravom in cilji Unije.
3. Namen tega sporočila je pojasniti in spremeniti pogoje začasne ukrepe državne pomoči, za katere Komisija meni, da so glede na izbruh COVID-19 združljivi na podlagi člena 107(3)(b) in (c) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).
4. Glavni namen začasnega okvira je zagotoviti usmerjeno podporo podjetjem, ki so sposobna preživeti, vendar so zaradi izbruha COVID-19 v finančnih težavah. To je pomembno načelo, da se prepreči neupravičeno izkrivljanje konkurence. Začasni okvir v tem kontekstu ne nadomešča obstoječih možnosti držav članic za zagotavljanje podpore, ampak jih dopolnjuje. Za podjetja, ki so bila v finančnih težavah že pred izbruhom COVID-19, na primer smernice o reševanju in prestrukturiranju ⁽⁴⁾ določajo jasne pogoje, na podlagi katerih morajo taka podjetja izdelati zanesljive načrte prestrukturiranja, ki jim omogočajo dolgoročno uspešno poslovanje. Namen pogojev je zagotoviti, da taka podjetja ne bodo še naprej prosila za državno pomoč, namesto da bi z lastnimi močmi konkurirala na trgu.
5. Mikro in mala podjetja (tj. podjetja z manj kot 50 zaposlenimi in manj kot 10 milijoni EUR letnega prometa in/ali letne bilance) skupaj močno prispevajo k ustvarjanju delovnih mest in rasti v Uniji, saj ustvarijo več kot 37 % dodane vrednosti in skoraj 50 % delovnih mest v nefinančnem sektorju. Med sedanjo krizo je pomanjkanje likvidnosti, ki ga je povzročil gospodarski učinek izbruha COVID-19, še posebej prizadelo mikro in mala podjetja. Doslej največji pretres na področju ponudbe in povpraševanja zaradi krize je še zaostril težave, s katerimi se taka podjetja v primerjavi s srednjimi in velikimi podjetji soočajo pri dostopu do financiranja na trgu na splošno. Če teh težav ne bomo rešili, mnogim mikro in malim podjetjem grozi stečaj, kar pa bi lahko povzročilo resne motnje za celotno gospodarstvo Unije.

⁽¹⁾ Sporočilo Komisije z dne 19. marca 2020 (C(2020) 1863) (UL C 91 I, 20.3.2020, str. 1).

⁽²⁾ Sporočilo Komisije z dne 3. aprila 2020 (C(2020) 2215) (UL C 112 I, 4.4.2020, str. 1).

⁽³⁾ Sporočilo Komisije z dne 8. maja 2020 (C(2020) 3156) (UL C 164, 13.5.2020, str. 3).

⁽⁴⁾ Sporočilo Komisije – Smernice o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah (UL C 249, 31.7.2014, str. 1).

6. Komisija zato meni, da je primerno v začasni okvir vključiti državno pomoč za vsa mikro in mala podjetja, tudi če bi 31. decembra 2019 spadala v kategorijo podjetij v finančnih težavah ⁽⁵⁾, če v skladu z nacionalno zakonodajo niso v kolektivnem postopku zaradi insolventnosti in niso prejela pomoči za reševanje (ki ni bila vrnjena) ali pomoči za prestrukturiranje (in zanje še vedno velja načrt prestrukturiranja). Komisija meni, da v primerjavi z državno pomočjo srednje velikim in velikim podjetjem državna pomoč mikro in malim podjetjem glede na njihovo velikost in omejeno vključenost v čezmejne transakcije manj verjetno izkrivlja konkurenco na notranjem trgu in vpliva na trgovino znotraj EU.
7. Namen te pomoči je tudi okrepiti možnosti za podporo inovativnih zagonskih podjetij, ki so v fazi hitre rasti in so zato bistvenega pomena za oživitev gospodarstva Unije. Na ravni EU sicer ni opredelitve zagonskih podjetij, vendar se zdi, da jih velika večina spada v kategorijo mikro in malih podjetij iz opredelitve malih in srednjih podjetij (MSP) v Prilogi I k uredbi o splošnih skupinskih izjemah. Komisija nadalje opozarja, da so že pred to spremembo vsa MSP, ki so 31. decembra 2019 že obstajala manj kot tri leta, že imela koristi od ukrepov pomoči, določenih v začasnem okviru, saj jih v skladu z uredbo o splošnih skupinskih izjemah 31. decembra 2019 ni bilo mogoče šteti za podjetja v težavah, razen v izjemnih primerih zaradi postopka zaradi insolventnosti ali pomoči za reševanje ali prestrukturiranje ⁽⁶⁾.
8. Države članice lahko predvidijo spremembe obstoječih shem, ki jih je odobrila Komisija v skladu z začasnim okvirom, da v njihovo področje uporabe kot upravičence vključijo mikro in mala podjetja, ki so bila 31. decembra 2019 že v težavah, če ustrezajo okoliščinam iz točk 6 in 7 zgoraj. Države članice, ki nameravajo to storiti, so pozvane, da priglasijo seznam vseh obstoječih shem, ki jih nameravajo spremeniti, in predložijo potrebne informacije, navedene v prilogi k temu sporočilu. Komisija bo tako lahko sprejela enoten sklep, ki bo zajemal seznam shem.
9. Poleg tega ta začasni okvir, kot je bil spremenjen 8. maja 2020, določa merila na podlagi pravil EU o državni pomoči, v skladu s katerimi lahko države članice zagotavljajo javno podporo v obliki lastniškega kapitala in/ali hibridnih kapitalskih instrumentov podjetjem v finančnih težavah zaradi izbruha COVID-19. Komisija v zvezi s tem opozarja, da je PDEU nevtralna glede javnega oziroma zasebnega lastništva (člen 345 PDEU). Pogoje, ki se uporabljajo za zbiranje kapitala od javnih in zasebnih delničarjev za podjetja, ki so v celoti ali delno v lasti države, bi bilo treba uskladiti s pogoji, ki se uporabljajo za zasebna podjetja, hkrati pa ob ustreznih prilagoditvah ohraniti enake zaščitne ukrepe za ohranitev učinkovite konkurence. Pogoji bi morali glede na potrebo po čim večji omejitvi državne pomoči zlasti spodbujati kapitalske vložke z večjo udeležbo zasebnega sektorja.
10. Komisija tudi meni, da pomoč ne bi smela biti pogojena s selitvijo proizvodnje ali druge poslovne dejavnosti upravičenca iz druge države v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) na ozemlje države članice, ki dodeli pomoč, saj se zdi, da bi tak pogoj še posebej škodoval notranjemu trgu.
11. In nazadnje, uporaba začasnega okvira je pokazala, da je treba uvesti dodatna pojasnila in spremembe drugih določb okvira, zlasti v oddelkih 3.3, 3.10 in 3.11.

2. SPREMEMBE ZAČASNEGA OKVIRA

12. Od 29. junija 2020 bodo veljale naslednje spremembe začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19:

⁽⁵⁾ Kot so opredeljena v uredbi o splošnih skupinskih izjemah, tj. v členu 2(18) Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L 187, 26.6.2014, str. 1).

⁽⁶⁾ V skladu s členom 2(18) uredbe o splošnih skupinskih izjemah se MSP, ki obstajajo manj kot tri leta, ne štejejo za podjetja v težavah, razen če: (i) če so v kolektivnem postopku zaradi insolventnosti ali če v skladu z nacionalno zakonodajo izpolnjujejo merila za uvedbo kolektivnega postopka zaradi insolventnosti na zahtevo njihovih upnikov; (ii) če so prejela pomoč za reševanje in posojila še niso vrnila ali niso prekinila jamstva ali (iii) če so prejela pomoč za prestrukturiranje in so še vedno predmet načrta prestrukturiranja.

13. vstavi se naslednja točka 15a:

„15a .Kljub temu mora pomoč na podlagi člena 107(2)(b) PDEU nadomestiti škodo, ki jo je neposredno povzročil izbruh COVID-19, na primer škodo, nastalo neposredno zaradi karantenskih ukrepov, ki so upravičencu preprečili opravljanje gospodarske dejavnosti. Nasprotno pa je treba druge oblike pomoči, ki upad gospodarske rasti zaradi izbruha COVID-19 obravnavajo bolj na splošno, oceniti glede na drugo podlago združljivosti, in sicer tisto iz člena 107(3)(b) PDEU, torej načeloma na podlagi tega začasnega okvira.“;

14. vstavi se naslednja točka 16b:

„16b. Pomoč, dodeljena v skladu s tem priporočilom na podlagi člena 107(3)(b) ali (c) PDEU, se ne sme pogojevati s premetitvijo proizvodnje ali druge dejavnosti upravičenca iz druge države znotraj EGP na ozemlje države članice, ki dodeli pomoč. Zdi se, da bi tak pogoj škodoval notranjemu trgu. To velja ne glede na število dejansko izgubljenih delovnih mest v prvotni poslovni enoti upravičenca v EGP.“;

15. vstavijo se naslednje točke: 22(ca), 25(ha), 27(ga), 35(ha), 37(ka), 39(ia) in 49(da):

„Z odstopanjem od zgoraj navedenega se lahko pomoč dodeli mikro ali malim podjetjem (v smislu Priloge I k uredbi o splošnih skupinskih izjemah), ki so bila v težavah že 31. decembra 2019, če v skladu z nacionalno zakonodajo niso v kolektivnem postopku zaradi insolventnosti in niso prejela pomoči za reševanje (*) ali prestrukturiranje (**).

(*) Oziroma so, če so prejela pomoč za reševanje, ob dodelitvi pomoči v skladu s tem sporočilom že vrnila posojilo ali prekinila jamstvo.

(**) Oziroma, če so prejela pomoč za prestrukturiranje, ob dodelitvi pomoči v skladu s tem sporočilom niso več predmet načrta prestrukturiranja.“;

16. točka 27(a) se nadomesti z naslednjim:

„a. posojila se lahkoodobrijo po znižanih obrestnih merah, ki so vsaj enake izhodiščni obrestni meri (1-letna obrestna mera IBOR ali ekvivalent, kot ga je objavila Komisija (*)), veljavni 1. januarja 2020 ali v trenutku priglasitve, plus marže za kreditno tveganje, določene v tabeli spodaj:

(*) Izhodiščne obrestne mere, izračunane v skladu s Sporočilom Komisije o spremembi metode določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj (UL C 14, 19.1.2008, str. 6) in objavljene na spletni strani GD za konkurenco: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html“;

17. točka 42 se nadomesti z naslednjim:

„42. Države članice se za ohranitev delovnih mest lahko odločijo prispevati k stroškom plač za podjetja, ki bi zaradi izbruha COVID-19 sicer odpustila osebje, ali k dohodku samozaposlenih, ki je enakovreden plači, če je sprejetje nacionalnih ukrepov v odziv na izbruh COVID-19 povzročilo prekinitev ali zmanjšanje njihove poslovne dejavnosti. Če se taki programi podpore uporabljajo za celotno gospodarstvo, ne spadajo na področje uporabe nadzora Unije nad državno pomočjo, saj niso selektivni. Nasprotno se za te sheme šteje, da zagotavljajo selektivno prednost podjetjem, če so omejene na nekatere sektorje, regije ali vrste podjetij.“;

18. točke a, c in d točke 43 se nadomestijo z naslednjim:

„a. pomoč je namenjena preprečevanju odpuščanj v času izbruha COVID-19 (in zagotavljanju nadaljevanja poslovnih dejavnosti samozaposlenih oseb);“;

„c. plačna subvencija se odobri za največ 12 mesecev po vlogi za pomoč, in sicer za zaposlene, ki bi bili sicer odpuščeni zaradi prekinitve ali zmanjšanja poslovnih dejavnosti, ki je posledica izbruha COVID-19 (oziroma za samozaposlene osebe, na katerih poslovno dejavnost je negativno vplival izbruh COVID-19), in pod pogojem, da upravičeno osebje ohrani stalno zaposlitev za celotno obdobje, za katero se odobri pomoč (oziroma pod pogojem, da se zadevna poslovna dejavnost samozaposlene osebe ohrani v celotnem obdobju, za katero se dodeli pomoč);“;

„d. mesečna plačna subvencija ne presega 80 % mesečne bruto plače (vključno s prispevki delodajalca za socialno varnost) upravičenega osebja (oziroma 80 % povprečnega mesečnega dohodka samozaposlene osebe, ki je enakovreden plači). Države članice lahko zlasti v interesu kategorij zaposlenih z nizkimi plačami sporočijo tudi alternativne metode izračuna intenzivnosti pomoči, kot je uporaba nacionalne povprečne plače ali minimalne plače pod pogojem, da se ohrani sorazmernost pomoči;“;

19. točka 64 se nadomesti z naslednjim:

„64. Alternativno lahko država kadar koli po tržni ceni proda svoj kapitalski delež kupcem, ki niso upravičenec. Taka prodaja načeloma zahteva odprto in nediskriminatorno posvetovanje s potencialnimi kupci ali prodajo na borzi. Država lahko da obstoječim delničarjem, tj. delničarjem pred dokapitalizacijo zaradi COVID-19, prednostne pravice za nakup po ceni, ki izhaja iz javnega posvetovanja. Če država proda svoj kapitalski delež po ceni, ki je nižja od najnižje cene iz točke 63, se pravila o upravljanju iz oddelka 3.11.6 še naprej uporabljajo vsaj štiri leta po odobritvi ukrepa kapitalskega vložka zaradi COVID-19.“;

20. točka 78 se nadomesti z naslednjim:

„78. Dokler ni odplačanih vsaj 75 % ukrepov dokapitalizacije zaradi COVID-19, prejemki vsakega od članov uprave upravičenca ne smejo presegati fiksnega dela njihovih prejemkov na dan 31. decembra 2019. Za osebe, ki postanejo člani uprave ob ali po dokapitalizaciji, je veljavna omejitev fiksnih prejemkov katerega koli člana uprave z enako stopnjo odgovornosti na dan 31. decembra 2019. Bonusi ali drugi variabilni ali primerljivi elementi prejemkov se ne izplačajo v nobenem primeru.“;

21. vstavita se naslednji točki 78a in 78b:

„78a. Če je država obstoječi delničar, torej je bila delničar že pred kapitalskim vložkom zaradi COVID-19, in če velja naslednje:

- (a) država vloži nov kapital pod enakimi pogoji kot zasebni vlagatelji in sorazmerno s svojim obstoječim deležem (ali pod njim) in
- (b) udeležba zasebnega sektorja je znatna (načeloma vsaj 30 % novega vloženega kapitala) in
- (c) novi kapitalski vložek države pomeni državno pomoč zaradi njenih posebnih okoliščin, na primer zaradi drugega ukrepa, ki koristi podjetju,

za izstop države ni treba uvesti posebnih pogojev in velja naslednje:

- i. točki 61 in 62 se ne uporabljata za takšen ukrep kapitalskega vložka zaradi COVID-19;
- ii. z odstopanjem od točk 74, 75 in 78 sta prepoved pridobitev in omejitev plačila za člane uprave omejeni na tri leta;
- iii. z odstopanjem od točke 77 se odpravi prepoved izplačila dividend za imetnike novih delnic. Za obstoječe delnice se odpravi prepoved izplačila dividend, če se imetniki zadevnih obstoječih delnic v podjetju razvedenijo na skupaj manj kot 10 %. Če se imetniki obstoječih delnic skupaj ne razvedenijo za delež podjetja, nižji od 10 %, prepoved izplačila dividend velja za obstoječe delničarje za obdobje treh let. V vsakem primeru se plačilo za hibridni kapital zaradi COVID-19 in podrejene dolžniške instrumente v lasti države izvede pred izplačilom morebitnih dividend delničarjem v danem letu;
- iv. zahteve iz oddelka 3.11.7 se ne uporabljajo, razen za obveznosti poročanja iz točke 83, ki se uporabljajo tri leta; ter
- v. vsi drugi pogoji iz oddelka 3.11 se uporabljajo *mutatis mutandis*“;

„78b. Če država vложи lastniški kapital v podjetje, v katerem ni obstoječi delničar (tj. delničar pred ukrepom kapitalskega vložka zaradi COVID-19), in če velja naslednje:

- (a) država vложи nov lastniški kapital pod enakimi pogoji kot zasebni vlagatelji in
- (b) udeležba zasebnega sektorja je znatna (načeloma vsaj 30 % novega vloženega kapitala) in
- (c) kapitalski vložek države pomeni državno pomoč zaradi njenih posebnih okoliščin, na primer zaradi drugega ukrepa, ki koristi podjetju,

velja naslednje:

- i. z odstopanjem od točke 77 se odpravi prepoved izplačila dividend za vse imetnike novih delnic. Za obstoječe delnice se odpravi prepoved izplačila dividend, če se imetniki zadevnih obstoječih delnic v podjetju razvedenijo na skupaj manj kot 10 %. V vsakem primeru se plačilo za hibridni kapital zaradi COVID-19 in podrejene dolžniške instrumente v lasti države izvede pred izplačilom morebitnih dividend delničarjem v danem letu; ter
- ii. vsi drugi pogoji iz oddelka 3.11 se uporabljajo *mutatis mutandis*.“;

22. točka 86 se nadomesti z naslednjim:

„86. Razen v primeru pomoči, odobrene v okviru oddelkov 3.9, 3.10 in 3.11, morajo države članice relevantne informacije o vsaki posamezni pomoči, ki presega 100 000 EUR (*) in se odobri na podlagi tega sporočila, oziroma presega 10 000 EUR (**) v kmetijskem in ribiškem sektorju, objaviti na izčrpnem spletišču o državni pomoči ali v okviru orodja IT Komisije (***) v 12 mesecih od odobritve pomoči. Države članice morajo relevantne informacije (****) o vsaki posamezni dokapitalizaciji, ki se odobri na podlagi oddelka 3.11, objaviti na izčrpnem spletišču o državni pomoči ali v okviru orodja IT Komisije v 3 mesecih po dokapitalizaciji. Vključi se nominalna vrednost dokapitalizacije na upravičenca.

(*) To so informacije, ki se zahtevajo v Prilogi III k Uredbi Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 in Prilogi III k Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014. Za vračljiva predplačila, jamstva, posojila, podrejeni dolg in druge oblike se navede nominalna vrednost osnovnega instrumenta na upravičenca. Za davčne in plačilne ugodnosti se lahko znesek posamezne pomoči navede v razponih.

(**) To so informacije, ki se zahtevajo v Prilogi III k Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014 in Prilogi III k Uredbi Komisije (EU) št. 1388/2014 z dne 16. decembra 2014. Za vračljiva predplačila, jamstva, posojila, podrejeni dolg in druge oblike se navede nominalna vrednost osnovnega instrumenta na upravičenca. Za davčne in plačilne ugodnosti se lahko znesek posamezne pomoči navede v razponih.

(***) Javni iskalnik po podatkovni zbirki državne pomoči Preglednost omogoča dostop do podatkov o posameznih državnih pomočeh, ki so jih države članice zagotovile v skladu z evropskimi zahtevami glede preglednosti državnih pomoči, in je na voljo na <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=sl>.

(****) To so informacije, ki se zahtevajo v Prilogi III k Uredbi Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014, Prilogi III k Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014 in Prilogi III k Uredbi Komisije (EU) št. 1388/2014 z dne 16. decembra 2014.“

Priloga

Informacije, ki jih je treba navesti na seznamu obstoječih shem, odobrenih v skladu z začasnim okvirom za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19, za katere je Komisija uradno obveščena o razširitvi obsega upravičencev

Seznam obstoječih shem in predvidenih sprememb			
Številka državne pomoči odobrene sheme ⁽¹⁾	Naslov	Priglašena sprememba	Potrdite, da v obstoječi shemi ni nobenih drugih sprememb

⁽¹⁾ Če je bila shema spremenjena, navedite številko državne pomoči v prvotni odločbi o odobritvi.